

HOLLANDA, ROMANYA VE TÜRKİYE'DEKİ SINIF ÖĞRETMENİ YETİŞTİRME SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI¹²

Mustafa ERGUN

*Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Fen Bilgisi
Eğitimi ABD, Samsun.*

Özge ERSOY

*Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Fen Bilgisi Eğitimi Bilim
Dalı, Samsun.*

İlk Kayıt Tarihi: 19.11.2012

Yayına Kabul Tarihi:25.10.2013

Özet

Bu çalışmada, Hollanda, Romanya ve Türkiye'deki sınıf öğretmeni yetiştirme programları kapsamında sınıf öğretmeni yetiştiren kurumların giriş koşulları, öğretim süreçleri, okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamaları, program boyunca alınan dersler ve programları bitirme ve öğretmen olabilme koşulları karşılaştırılarak benzerlikler ve farklılıklar ortaya konmaya çalışılmış ve Türkiye'de sınıf öğretmeni yetiştirme sistemindeki yeterlilikleri ve eksiklikleri ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu çalışmada karşılaştırmalı eğitim araştırmalarında kullanılan dört yaklaşımdan biri olan yatay yaklaşım kullanılmıştır. Yapılan karşılaştırmaya dayanılarak, ülkelere ait öğretmen yetiştirme sistemlerinin her birinin kendi kültürüne, sosyal, politik ve ekonomik şartlarına göre yapıldığı, her ne kadar birbirlerinden etkilenseler de eğitim süreçlerinin farklı özellikler gösterdiği, öğretmenlerin yetiştirilmesi kapsamında üniversiteye kabul şartlarının, aldıkları eğitimin, program içeriklerinin, öğretim süreçlerinin, mezun olma koşullarının ülkeden ülkeye farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır. Bu bilgiler ışığında, Türkiye'deki sınıf öğretmeni yetiştirme sistemine ilişkin öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Karşılaştırmalı Eğitim, Öğretmen Yetiştirme, Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Sistemi, Hollanda, Romanya, Türkiye*

COMPARISON OF PRIMARY TEACHER EDUCATION SYSTEMS IN THE NETHERLANDS, ROMANIA AND TURKEY

Abstract

The purpose of this study is to compare some aspects of primary teacher education system in The Netherlands, Romania and Turkey, and find the similarities and differences in primary

1. Bu çalışma XI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumunda, Rize, Türkiye, 24-26 Mayıs 2012'de sunulmuştur.

2. Bu araştırma Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi (PYO. EGT.1904.11.002) tarafından desteklenmiştir.

teacher training institutions of these countries: admission criteria, the process of education, school experience and teaching practice, taken lectures throughout all program, graduation requirements and criteria for become a teacher. This study is aimed to reveal teacher training system's proficiency and deficiency in Turkey. Horizontal approach, which is one of the methods used in comparative research, is used in this research. Even though these countries have some similarities about teacher education system, each country's teacher education system take form their own culture, social, political, economic conditions. So ever these countries affect each other, there are some differences in their teacher education system. Institute admission criteria, the process of education, school experience and teaching practice, taken lecture throughout all program, graduation requirements and criteria for become a teacher are different from country to country. Some suggestions about primary teacher education system in Turkey have been offered based on the results of the study.

Keywords: *Comparative Education, Teacher Education, Primary Teacher Education System, The Netherlands, Romania, Turkey*

1. Giriş

Eğitimin en önemli işlevi bireyleri belli amaçlara göre yetiştirmek, bireyleri içinde yaşadığı topluma ve çağdaş dünyaya uyumlu bir üye haline getirmek ve çağın gerektirdiği becerilerle donatarak bireylere toplum tarafından istenen nitelikleri kazandırmaktır (Çelikten, Şanal, & Yeni, 2005). Nitelikli insan gücüne ihtiyacın sürekli olarak arttığı çağımızda, zorunlu eğitim dönemini kapsayan ilköğretim bireylere toplumca istenen nitelikleri kazandırmanın ilk ve en temel basamağıdır. İlköğretim bireyin gelişiminde ve eğitiminde çok önemli ve kritik bir dönemi oluşturmaktadır. Çünkü bu dönemde kazanılan davranışlar, bireyin gelecekteki yaşamını doğrudan etkilemektedir (Gökçe, 1999). Nitelikli bireylerin yetiştirilmesi iyi bir eğitim sisteminin yanında nitelikli ve kendini geliştiren öğretmenlerin yardımıyla gerçekleştirilebilir. Eğitimde başarı öncelikle öğretmenin iyi yetiştirilmesine bağlıdır. Çünkü okul öncesi eğitimin henüz fazla yaygın olmadığı Türkiye’de ilköğretim, bireyleri hayata hazırlamada öne çıkan eğitim sisteminin ilk basamağıdır (Akpınar, Turan, & Tekataş, 2004; Küleççi & Bulut, 2010).

İlköğretimin birinci kademesinde eğitim verecek olan sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin gelişimi üzerindeki önemi yadsınamaz bir gerçektir. Sınıf öğretmenleri, birçok becerinin temellerinin atıldığı kritik bir eğitim dönemini kapsayan ilköğretimdeki öğrencileri etkileyerek gelecek nesillerin gelişimini destekleyen ve yaşama biçimlerini büyük ölçüde etkileyecek olan kişilerdir. Bu durumda ilköğretimde önemli bir unsur olan sınıf öğretmenleri nitelikli bir eğitime ihtiyaç duymaktadır (Aydın, Şahin, & Topal, 2008). Sınıf öğretmenliği diğer öğretmenliklerden farklı olarak ilk okuma yazma, hayat bilgisi, Türkçe, matematik gibi birçok disiplini bünyesinde barındırmaktadır. Bu durum göz önünde bulundurularak, sınıf öğretmenlerinin hitap ettiği öğrencilerin yaş grupları ve dönem özellikleri de dikkate alındığında, sınıf öğretmeni adaylarının birçok yönden yeterlilik kazanması gerekmektedir (Çaycı, 2011). Son yıllarda sınıf öğretmenliğinin önemi anlaşılmaya başlanmış ve gelişen ve gelişmekte olan ülkelerde

öğretmen nitelikleri ve program özellikleri ile ilgili tartışmalar ve araştırmalar ilgi odağı haline gelmiştir (Senemoğlu, 1992; Topbaş, 2001; Kilimci, 2006; Külekçi & Bulut, 2010; Külekçi ve Bulut, 2011; Kazu & Aslan, 2011; Yıldırım, 2011; Orman, 2012). Gelişmiş ülkelerin öğretmen yetiştirme sistemlerinin genel özellikleri hakkında, özellikle de sınıf öğretmenlerinin nasıl yetiştirildiği hakkında detaylı bilgi sahibi olmak ve bu sistemleri Türkiye’deki sınıf öğretmeni yetiştirme sistemi ile karşılaştırmak hem öğretmen adaylarına hem araştırmacılara hem de öğretmen yetiştiren kurumların programlarını düzenleyen Öğretmen Yetiştirme Türk Milli Komitesine perspektif vermesi açısından önemlidir. Hollanda ve Türkiye’deki öğretmen yetiştirme programlarının karşılaştırıldığı çalışmaların başında fen bilgisi öğretmen yetiştirme programı üzerine Avcı (2010) tarafından yapılan çalışma gelmektedir. Engin (2009) çalışmasında Hollanda ve Türkiye’deki sınıf öğretmeni adaylarının sorgulama yaklaşımını karşılaştırmıştır. Kocabaş (2005) ise çalışmasında Hollanda’daki sınıf öğretmeni yetiştirme programını incelemiştir. Romanya ve Türkiye arasında öğretmen yetiştirme programlarının karşılaştırıldığı çalışma alanyazında mevcut değildir. Avrupa Birliği kurucu ülkelerinden biri olan Hollanda, beş seneden beri Avrupa Birliği üyesi olan Romanya ve Avrupa Birliği üyesi olma yolundaki Türkiye’deki sınıf öğretmeni yetiştirme sistemlerinin karşılaştırılmasının yapıldığı bir çalışma alanyazında henüz mevcut değildir. Bu sebepten dolayı yapılan bu çalışmanın alanyazındaki eksikliği gidereceği düşünülmüştür.

Bu çalışmada, Avrupa Birliği’ne girme sürecinde bulunan Türkiye ile Avrupa Birliği ülkelerinden Hollanda ve Romanya’daki sınıf öğretmeni yetiştirme programlarının incelenmesi ve Türkiye’de sınıf öğretmeni yetiştirme sistemindeki yeterlilikleri ve eksiklikleri ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır:

- Hollanda, Romanya ve Türkiye’de sınıf öğretmeni yetiştiren kurumların giriş koşulları arasındaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?
- Hollanda, Romanya ve Türkiye’de sınıf öğretmeni yetiştiren kurumların öğretim süreçleri, program boyunca alınan dersler, okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamaları arasındaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?
- Hollanda, Romanya ve Türkiye’de sınıf öğretmenliği programlarını bitirme ve öğretmen olabilme koşulları arasındaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?

2. Yöntem

Çalışma konusu gereği karşılaştırmalı eğitim araştırmasıdır. Özel çerçevesi bakımından karşılaştırmalı eğitim araştırmalarında kullanılan dört yaklaşımdan biri olan yatay yaklaşım çerçevesindedir. Yatay yaklaşımda eğitim sistemlerindeki tüm boyutlar tek tek ele alınıp o döneme ait tüm değişkenler yan yana getirilerek farklılıklar saptanmaya çalışılmaktadır (Demirel, 2000). Bu çalışmada üç farklı ülkenin

(Hollanda, Romanya, Türkiye) sınıf öğretmeni yetiştirme sistemleri araştırma soruları çerçevesinde incelenmiş ve aralarındaki benzerlikler ve farklılıklar ortaya konmaya çalışılmıştır.

Gerekli verilere ulaşabilmek için nitel araştırma yöntemi olan doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Doküman inceleme yöntemi araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar (Yıldırım & Şimşek, 2008). Çalışmada gereksinim duyulan bilgiler alanyazın taraması yapılarak elde edilmiştir. Hollanda, Romanya ve Türkiye’de yürürlükte olan öğretmen yetiştirme programları ile ilgili alanyazın taraması yapılırken tezler, akademik dergilerde yayınlanmış makaleler gibi basılı bilimsel kaynaklardan yararlanılmıştır. Ayrıca adı geçen ülkelerin eğitim bakanlıklarının ve adı geçen ülkelerdeki üniversitelerin elektronik sayfalarından yararlanılmış ve ulaşılabilen kaynaklar kullanılmıştır. Bunun yanı sıra, üniversitelerin ilgili bölümleri ile yazışmalar sonucu alınan bilgiler ve öğretmen yetiştirme sisteminde görev alan yetkili kişiler ile yapılan görüşmeler araştırmada verilerin toplanması açısından önemli olmuştur. Ayrıca araştırmacı Hollanda’da sınıf öğretmenliği programıyla ilgili gözlem yapma imkânı bulmuştur.

Hollanda, Romanya ve Türkiye’de Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Sistemleri

Çalışmada öncelikle Hollanda ve Romanya’daki sınıf öğretmeni yetiştirme sistemlerinin daha iyi anlaşılması amacıyla bu iki ülkenin genel eğitim sisteminin temel özellikleri hakkında bilgi verilmiş daha sonra Hollanda, Romanya ve Türkiye’deki öğretmen yetiştirme programlarının genel yapısı incelenmiş sonrasında sınıf öğretmeni yetiştirme programları karşılaştırılarak aralarındaki benzerlikler ve farklılıklar ele alınmıştır. Ayrıca elde edilen bilgiler araştırmanın amacına göre yorumlanmış, Hollanda ve Romanya örneklerinden yararlanarak Türkiye’deki sınıf öğretmeni yetiştirme sistemi için önerilerde bulunulmuştur. Bu araştırma Hollanda’daki Rotterdam Üniversitesi, Romanya’daki Alexandru Ioan Cuza Üniversitesi ve Türkiye’deki Ondokuz Mayıs Üniversitesi sınıf öğretmeni yetiştirme programı ile sınırlıdır.

Hollanda Eğitim Sistemi

Eğitim Sistemi Basamakları

Yasal olarak okul öncesi eğitimin beş yaşından itibaren başladığı Hollanda’da ilköğretim altı yaşında başlamaktadır. Okul öncesi eğitimi de kapsayan zorunlu eğitim 12 yıl sürmektedir. Temel eğitime karşılık gelen ilköğretim sekiz yıl sürmektedir. Temel eğitimin ilk iki yılı okulöncesi son altı yılı ilköğretimi kapsamaktadır. Sekiz yıllık temel eğitimi tamamlayan öğrenciler Ölçme ve Değerlendirme Merkezi’nin düzenlediği CITO (*Central Institute for Test Development*) olarak adlandırılan sınavda almış oldukları puanlara göre ortaöğretim okullarına devam ederler (Avcı, 2010).

Üniversite öncesi üç tip genel ortaöğretim vardır. Bunlar HAVO (*Hoger Algemeen Voorgezet Onderwijs*) adı verilen yüksek dereceli genel orta öğretim, VMBO (*Vo-*

orbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs) adı verilen orta dereceli meslek eğitimi veren genel ortaöğretim ve VWO (*Voorbereidend Wetenschappelijke Onderwijs*) adı verilen bilimsel eğitime yani üniversiteye hazırlayıcı genel orta öğretindir (Erginer, 2007). Yüksek dereceli genel ortaöğretimin verildiği kurumlarda (HAVO) eğitim beş yıllık bir süreci kapsamaktadır. İlk üç seneyi temel ortaöğretim oluştururken üçüncü yılın sonunda eğitimin ikinci dönemi başlamaktadır. Bu iki yıllık dönemde öğrenciler branş seçmekte ve seçtikleri branş doğrultusunda eğitimlerine devam etmektedirler. HAVO diplomasıyla öğrenciler isterlerse meslek yüksek okullarına devam edebilmektedirler. Orta dereceli meslek eğitimi veren genel ortaöğretim kurumlarında (VMBO) dört yıllık bir eğitim verilmektedir. İlk iki sene temel şekillendirme veya köprü sınıf olarak adlandırılmaktadır. VMBO diplomasına sahip öğrenciler MBO (*Middelbaar Beroepsonderwijs*) adı verilen orta dereceli meslek eğitimi veren lise veya HAVO eğitimine devam edebilmektedir. Üniversiteye hazırlayıcı eğitimin verildiği ortaöğretim kurumunda (VWO) altı yıllık bir eğitim süreci söz konusudur. İlk üç seneyi temel ortaöğretim oluşturmaktadır. Üç yılın sonunda öğrenciler eğitimin üç yıllık ikinci dönemi için *Gymnasium*, *Atheneum* ve *Lyceum* adı verilen liselerden birini seçmektedirler. VWO'lar öğrencileri akademik yükseköğretime hazırlamaktadır (Erginer, 2007; Avcı, 2010).

Hollanda'da WO (*Wetenschappelijk Onderwijs*) adı verilen Akademik Eğitim Veren Üniversiteler ve HBO (*Hoger Beroepsonderwijs*) adı verilen Meslek Yüksekokulları olmak üzere iki çeşit yüksek öğrenim sistemi vardır.

Meslek yüksek okullarında üst düzey mesleki nitelik kazandıran, alan deneyimine dayanan bir eğitim sunulmaktadır. Bu okullarda mesleki eğitimin yanında teorik eğitim de verilir. 17 yaş ve üzeri öğrencilerin kabul edildiği HBO'larda eğitim iki bölüme ayrılır. İlk bölüm bir yıl sürer. İkinci bölüm üç yıl süren ana dönemdir. Ana dönem de öğrenciler kendi alanlarına yönelirler. HBO eğitiminden sonra yapılan bitirme sınavı sonucu mezun olacak adaylara üniversite mezunu (*Bachelor*) unvanını taşıyan bir diploma verilir. Ayrıca HBO'lardan alınan diplomalar aynı zamanda üniversitelerde de geçerlidir.

Akademik eğitim veren üniversitelerde hem akademik çalışmalar yapılmakta hem de alan bilgisi eğitimi verilmektedir ve öğrenim süresi genel olarak dört yıldır. Ancak ders yükü ağır olan bazı bölümler beş veya altı yıllık olabilmektedir. VWO bitirme sertifikası ya da HBO yeterliliği ya da HBO birinci yıl sertifikası olanlar akademik üniversitelere kabul edilirler. Akademik üniversiteler ve mesleki yükseköğretim kurumları arasında rahat ve sorunsuz bir şekilde öğrenci geçişi yapılabilmektedir.

Öğretmen Yetiştirme Sistemi

Hollanda'da öğretmen yetiştirme üç farklı biçimde gerçekleştirilmektedir. İlköğretim de öğretmen olabilmek (4-12 yaş arası ilköğretim öğrencilerine ders verebilmek) için dört yıllık birleştirilmiş programlarla mesleki yükseköğretime bağlı PABO

(*Primary School Teacher Training College*) adı verilen kurumlarda eğitim görmek gerekmektedir. İlköğretimde öğretmen olmayı amaçlayanların dört yıllık bir programı takip ederek ilköğretim için bir öğretim lisansına sahip olmaları gerekir (Snoek & Wielenga, 2001). Bu dört yıllık program *Hogeschool* adı verilen üniversitelerde sürdürülmekte ve programın içeriği genel olarak %50 meslek bilgisi dersleri %50 alan bilgisi derslerinden oluşmaktadır. Programda öğretmenlik uygulamalarına büyük önem verilmektedir. Her yıl ders kredisinin %25'i öğretmenlik uygulamalarına ayrılmaktadır. İlköğretimde görev alacak öğretmenler birden fazla alanda derse girecekleri için tek bir alanla ilgili değil sorumlu oldukları bütün alanlarla ilgili eğitim görmektedirler (Snoek & Wielenga, 2001).

Ortaöğretimde birinci devrede öğretmen olabilmek (12-16 yaş arası temel orta-öğretim, 16-20 yaş arası VMBO ve mesleki eğitim kurumlarındaki öğrencilere ders verebilmek) için dört yıllık birleştirilmiş programlarla mesleki yükseköğretim kurumlarına bağlı öğretmenlik programlarında eğitim görmek gerekmektedir. Ortaöğretim birinci devrede öğretmen olmayı amaçlayanların dört yıllık bir programı takip ederek ikinci dereceden bir öğretim lisansına sahip olmaları gerekmektedir. Bu dört yıllık programın içeriği genel olarak %50 meslek bilgisi dersleri %50 alan bilgisi derslerinden oluşmaktadır. Programda öğretmenlik uygulamalarına büyük önem verilmektedir. Yıldan yıla giderek artan ve genel olarak ders kredilerinin %25'ini (%10 birinci sınıfta, %15 ikinci sınıfta, %25 üçüncü sınıfta ve %50 son sınıfta) kapsayan öğretmenlik uygulamaları yapılmaktadır. Ortaöğretim birinci devre öğretmenleri ilköğretim öğretmenlerinin aksine tek bir branşta derse girdikleri için tek bir alanda uzmanlaşmaktadırlar (Snoek & Wielenga, 2001).

Ortaöğretim ikinci devrede öğretmen olabilmek (16-18 yaş arası HAVO ve VWO öğrencilerine alan eğitimi verebilmek) için akademik üniversitelerde alınan lisans eğitiminin üzerine bir yıl lisansüstü eğitim görmek gerekmektedir. Bu lisansüstü eğitim, ortaokuldaki derslerin birine dönük bir alanda eğitim veren dört yıllık bir akademik üniversiteyi bitirmiş olanlara uygulanan ve mesleki ve alan bilgisi eğitimi ile ilgili dersleri içeren bir programdır (Sariboğa Alagöz, 2006). Programın içeriği bütünüyle meslek bilgisi derslerinden oluşmaktadır. Programdaki derslerin %50'si uygulamalı olarak işlenir. Tek bir branşta derse girdikleri için tek bir alanda uzmanlaşmaktadırlar. Ortaöğretim ikinci devre öğretmenleri, birinci devre öğretmenlerinin verdikleri tüm dersleri verebilmektedirler (Snoek & Wielenga, 2001).

Gerekli krediyi tamamlayarak alınan eğitim sonunda öğretmenler herhangi ulusal veya bölgesel bir sınava tabii tutulmamaktadır. Lisans diploması ile birlikte eğitim vereceği okula özgeçmişini bırakması öğretmen olarak çalışabilmesi için ilk adımı oluşturmaktadır (Avcı, 2010).

Romanya Eğitim Sistemi

Eğitim Sistemi Basamakları

2003-2004 eğitim-öğretim yılından itibaren 3-6 yaş grubu çocuklar okul öncesi eğitim kapsamına alınmıştır. Romanya'daki okul öncesi eğitim yaş gruplarına göre düzenlenmektedir (3-4, 4-5, 5-6 yaş grupları). Okul öncesi eğitim kurumlarının çoğu devlete ait özel kurumlardır. Okul öncesi eğitim parasız ve isteğe bağlıdır. Romanya'da ilköğretim altı yaşında başlamaktadır (Vaideanu, 1995). İlkokul (*Școală primară*) eğitimi dört yıl, genel ortaöğretim birinci devre eğitiminin ilk aşaması (*Gimnaziu*) dört yıl ve genel veya uzmanlaşmış ortaöğretim birinci devrenin ikinci aşaması (*Liceu – ciclul inferior*) veya mesleki ortaöğretim birinci devre aşaması (*Școală de Arte și Meserii*) iki yıl olmak üzere zorunlu eğitim 10 yıllık bir süreyi kapsamaktadır (Dumbraveanu, 2007). Öğrenciler eğitim-öğretim yılı boyunca öğretmenleri tarafından değerlendirilirler. İlkokulun sonunda, öğrenciler doğrudan ortaöğretim okullarına yerleştirilirler. Romanya'da ortaöğretime geçişte herhangi bir yerleştirme sınavı yapılmamaktadır (Vaideanu, 1995; Eurydice, 2005).

Ortaöğretim eğitimi zorunlu eğitimin bir parçasıdır ve iki tip genel ortaöğretim mevcuttur. Bunlar 10-14 yaş grubu için Genel Ortaöğretim Birinci Devre (*Gimnaziu*), 14-16 yaş grubu için Genel veya Uzmanlaşmış Ortaöğretim Birinci Devre'nin İkinci Aşaması (*Liceu*) veya Mesleki Ortaöğretim Birinci Devre (*Școală de Arte și Meserii*)'dir. Ortaöğretim birinci devrenin sonunda zorunlu eğitim aşaması sona ermektedir (Dumbraveanu, 2007).

Genel Orta Öğretim Birinci Devre (*Gimnaziu*) ilköğretimden sonraki ilk aşamadır. *Gimnaziu* düzeyinde eğitim çeşitli eğitim kurumlarında verilebilir fakat en yaygın olanı *Școala Generală* adı verilen eğitim kurumlarıdır. Bu eğitim kurumlarında ilköğretim ve Genel Ortaöğretim Birinci Devre eğitimi birlikte verilmektedir. Bunun yanında özellikle kentsel bölgelerde ilköğretim ve ortaöğretim eğitimini birlikte veren okulların yanında sadece ortaöğretim için eğitim veren okullarda bulunmaktadır. *Gimnaziu*'da herhangi bir uzmanlık eğitimi verilmez. Genel veya Uzmanlaşmış Ortaöğretim Birinci Devre'nin İkinci Aşaması (*Liceu*) çeşitli alanlarda uzmanlaşma olanağının yanında daha sonraki eğitim seviyesine hazırlayıcı bir eğitim de sağlamakta ve üç farklı şekilde verilmektedir. Bunlar genel (Beşeri bilimler ve Fen bilimleri), mesleki (mesleki hizmetler, çevrenin korunması ve doğal kaynakların işletilmesi) ve yetenek tabanlı (askeri, spor, sanat, pedagoji, ilahiyat) eğitimidir. Eğitimin büyük bir bölümü uzmanlaşmaya ayrılmaktadır. Mesleki Ortaöğretim Birinci Devre'deki (*Școală de Arte și Meserii*) eğitim kurumları mesleki yeterliliklere dayalı uzmanlık eğitimi veren sanat ve ticaret okullarıdır ve belirlenen genel hedefler Genel veya Uzmanlaşmış Ortaöğretim Birinci Devre'nin İkinci Aşaması'nın genel hedefleri ile aynıdır. *Liceu*'dan farklı olarak uzmanlık gerektiren gerekli mesleki yeterlilikleri sağlamak için verilen mesleki eğitim ve öğretimdir. (Dumbraveanu, 2007; Eurydice, 2009a; Eurydice, 2010a).

Ortaöğretim birinci devrenin sonunda öğrenciler ortaöğretim ikinci devreye geçebilmek için bitirme yılına katılmak zorundadırlar. Bitirme yılı, ortaöğretim ikinci devreye katılabilmek için gerekli eğitim seviyesine ulaşma ve daha yüksek bir mesle-

ki yeterliliğe kavuşma olanağı sunar. Ortaöğretim ikinci devre, bitirme yılı (Mesleki Ortaöğretim İkinci Devre Okulu) ve Genel ve Uzmanlaşmış Ortaöğretim İkinci Devre Okulu (*Liceu-ciclul superior*) olmak üzere iki bölümden oluşur. Sonrasında Ortaokul Sonrası Eğitim (*Școală postliceală*)'e devam edilebilir (Dumbraveanu, 2007; Eurydice, 2005).

Romanya'da üniversiteler ve diğer yüksek öğretim kurumları kendi içlerinde özerktir (Vaideanu, 1995). Yükseköğretim, üniversite kolejlerinde (*colegii universitare*) verilen kısa süreli eğitimi (2 yıldan 3 yıla kadar) ve üniversiteler, enstitüler veya akademilerde verilen uzun süreli eğitimi (4 yıldan 6 yıla kadar) kapsar (Dumbraveanu, 2007; Eurydice, 2011).

Öğretmen Yetiştirme Sistemi

Okul öncesi eğitimde görev yapan öğretmenler ve ilköğretim öğretmenleri dört yıllık öğretmen liseleri ve eğitim bilimleri fakültelerinin ilköğretim ve okul öncesi eğitim bölümlerinde üç yıllık lisans düzeyinde eğitim alırlar (Dumbraveanu, 2007; Kıyar, 2010; Velea & Istrate, 2005; Enache & Herseni, 2011). *Institutori* adı verilen ve yabancı diller, müzik ve spor gibi alanlarda uzmanlaşmış ilköğretim öğretmenleri üniversite kolejlerinde (kısa süreli eğitim) eğitim alırlar ve (öğretmen liselerinden mezunlar için) iki yıl ya da (diğer liselerden mezun olanlar için) üç yıl ders görürler (Dumbraveanu, 2007; Eurydice, 2005). İlköğretimde ve okul öncesi eğitimde görev yapacak öğretmenlerin lisans düzeyinde eğitim alabilmeleri için lise mezuniyet derecesine sahip olmaları gerekmektedir (Vaideanu, 1995). Bunun yanında iletişim becerilerinin ve öğretmenlik mesleği için motivasyonunun olup olmadığını değerlendirmek için bir mülakata katılmaları gerekmektedir. Bundan sonraki seçim her bir kurum tarafından farklı kriterlere göre yapılmaktadır. Bakalorya sınavından elde edilen puan, lise ortalaması veya final notunun yüzdesini temsilen bir konu alanı sınavı gibidir (Velea & Istrate, 2005).

Ortaöğretim Birinci Devre ve Ortaöğretim İkinci Devre öğretmenleri, lise olgunluk sınavını verdikten sonra yükseköğretim kurumlarında öğretecekleri konuya bağlı olarak dört yıldan beş yıla kadar uzun süreli eğitim görürler (Aksarı, 1997; Eurydice, 2005).

Tüm öğretmenler Milli Eğitim Bakanlığınca ilgili düzeylerdeki okullara iki yıl süreyle stajyer öğretmen olarak atanırlar. Stajyerlik döneminin sonunda, yeterlilik sınavına girmek durumunda olan adaylar, bu sınavda başarılı oldukları takdirde asil öğretmenliğe geçebilirler (Aksarı, 1997).

Türk Eğitim Sistemi

Eğitim Sistemi Basamakları

Türkiye'de zorunlu olmayan okul öncesi eğitim 3-6 yaş grubundaki çocukların eğitimini kapsamaktadır ve isteğe bağlıdır. İlköğretim çocuğun beş yaşını bitirdiği

yılın eylül ayı sonunda başlar ve 6-14 yaş grubundaki çocukları kapsar. Türkiye’de ilköğretimi kapsayan zorunlu eğitim sekiz yıl sürmektedir. Ortaöğretim zorunlu eğitim sonrası dört yıl sürmektedir. Üniversite öncesi altı tip genel orta öğretim vardır. Bunlar Genel Lise, Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesi, Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi’dir. Bu okullar öğrencileri yüksek öğretime hazırlamaktadır. Genel ortaöğretim kurumlarının yanında mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları da mevcuttur. En yaygın olanlar Sağlık Meslek Liseleri, Ticaret Meslek Liseleri ve İmam Hatip Liseleri’dir. Bu kurumlar öğrencileri hem yükseköğretime hem de belirli bir mesleğe hazırlamaktadır.

Yükseköğretim ortaöğretim sonrası en az iki yıl süreli program uygulayan tüm kurumları kapsamaktadır. Yükseköğretime giriş Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından ülke genelinde merkezi bir sistemle yapılmaktadır. Yükseköğretim kurumları; üniversiteler, yüksek teknoloji enstitüleri ve bunların bünyesinde yer alan fakülteler, enstitüler, yüksekokullar, konservatuvarlar, araştırma ve uygulama merkezleri ile bir üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı meslek yüksekokullarından oluşmaktadır (YÖK, 1981).

Öğretmen Yetiştirme Sistemi

Öğretmen yetiştirme işlevi, 1981 yılında çıkarılan Yükseköğretim kanunu gereği 1982 yılında Yükseköğretim Kurumu (YÖK) çatısı altında üniversitelere verilmiştir (YÖK, 1983). Öğretmen yetiştirme işlevinin üniversitelere aktarılması ile birlikte öğretmen olacak öğrencilerin seçimi merkezi sınav sistemiyle yapılmaya başlanmıştır. Yükseköğretime giriş ÖSYM tarafından ülke genelinde merkezi bir sistemle yapılmaktadır. Adaylar Yükseköğretime Geçiş Sınavı (YGS) ve Lisans Yerleştirme Sınavı (LYS) puanlarına göre yükseköğretim kurumlarına yerleştirilirler. Bu sistem tüm eğitim fakülteleri için geçerlidir. Bazı öğretmen yetiştirme programları (resim, müzik, beden eğitimi ve spor gibi) kabul için, YGS ve LYS puanına ek olarak her eğitim fakültesi Özel Yetenek Sınavı yaparak öğrenci kabul eder. Yükseköğretim kurumlarının kontenjanları, asgari puanlar, merkezi sınav tarihi, sınavın içeriği ve kayıt takvimi, YÖK tarafından, özel yetenek sınavlarıyla ilgili düzenlemeler ise eğitim fakülteleri tarafından belirlenir (Eurydice, 2010b).

Eğitim sistemine öğretmen yetiştiren kurumların tamamı üniversite sisteminin içinde olup eğitim fakültelerinde gerçekleştirilmektedir. Öğretmen eğitim kurumları, düzeyleri ve sürelerine göre sınıflandırılabilir. İlköğretime öğretmen yetiştiren programlar (okul öncesi öğretmenliği, sınıf öğretmenliği, fen bilgisi öğretmenliği vb.) dört yıllık lisans düzeyinde, ortaöğretime öğretmen yetiştiren programlar (fizik öğretmenliği, tarih öğretmenliği vb.) beş yıllık yüksek lisans düzeyinde, her iki kademeye de öğretmen yetiştiren programlar (müzik, resim, yabancı dil, beden eğitimi öğretmenlikleri vb.) dört yıllık lisans düzeyinde eğitim fakülteleridir (Eurydice, 2010b). Genelde, özellikle ilköğretime öğretmen yetiştiren kurumlarda, ana model olarak eş zamanlı öğretmen eğitimi modeli uygulanmaktadır. Buradaki ana kurum

“Eğitim Fakülteleri”dir. Öğretmen adayları genel kültür, alan bilgisi ve meslek derslerini eğitimleri sürecinde bir bütünlük içinde almaktadır. (Uygun, Ergen, & Öztürk, 2011). YÖK öğretmen yetiştirme modelinde içerik kategorilerinin düzenlenmesinde paralel düzenleme yaklaşımı benimsenmekte ve uygulanmaktadır. Bu düzenleme ile adaylar her yıl üç değişik kategoriden ders almaktadırlar. Bu kategoriler, öğretmenlik meslek bilgisi, genel kültür ve alan bilgisidir (Aydın et al., 2008). Türkiye’de eğitim fakültelerinin programları YÖK tarafından düzenlenmektedir. Ancak fakültele, toplam kredilerin % 25’e varan oranda derslerini belirleme yetkisi verilmiş ve seçmeli ders olanağı sağlanmıştır (YÖK, 2007). Seçmeli dersler aracılığıyla öğretmen adaylarının hem meslek bilgisinde, hem de öğretim alanlarında daha çok bilgi edinmelerine olanak sağlanmaktadır (Aydın et al., 2008). Hizmet öncesi öğretmen eğitiminde, öğretmenlik meslek derslerine (teorik ve pratik) ayrılan süre, hem ilköğretim hem de ortaöğretim öğretmenlik programlarında, toplam öğretim zamanının %25-30’u arasında değişmektedir (Eurydice, 2010b). Eğitim fakültelerinin 2006’da yenilenen programlarında öğretmenlik alanları dikkate alınarak programların kompozisyonlarında esnek bir düzenlemeye gidilmiş; alan ve alan eğitimi dersleri %50-60, öğretmenlik meslek bilgisi dersleri %25-30 ve genel kültür dersleri %15-20 olacak şekilde belirlenmiştir (YÖK, 2007).

Gerekli 240 Avrupa Kredi Transfer Sistemi’ni (AKTS) tamamlayarak alınan eğitim sonunda öğretmen adaylarına lisans ya da yüksek lisans diploması verilmektedir. Ancak bu diplomaya sahip olmak öğretmen olabilmek için yeterli değildir. Öğretmen olabilmek için diplomanın yanında Kamu Personeli Seçme Sınavı’nda (KPSS) yeterli puanı almak gerekmektedir.

Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması

Giriş Koşulları

Hollanda’da sınıf öğretmenliği programına kabul edilebilmek için Üniversite Öncesi Ortaöğretim (VWO), Genel Lise (HAVO) veya Orta dereceli meslek lisesi (MBO) sertifikasına sahip olmak ve 21 yaşını geçmemiş olmak gerekmektedir. Fakat 21 yaş ve üzeri adayların aldıkları eğitim yeterli görülürse bu adaylarda belli şartlar altında sınıf öğretmenliği programına kabul edilebilirler. Her kurum programa öğrenci kabulü sırasında çeşitli koşullar arayabilir (Eurydice, 2009b).

Romanya’da sınıf öğretmenliği programına kabul edilebilmek için tüm yükseköğretim kurumları tarafından talep edilen Ortaöğretim İkinci Devre diploması (Diplomă De Bacalaureat)’na sahip olmak gerekmektedir. Yükseköğretim kurumlarına kabul, Eğitim ve Araştırma Bakanlığı tarafından belirlenen genel kriterlere göre tüm kurumlar tarafından düzenlenen giriş sınavlarının sonuçlarına göre gerçekleşmektedir (Eurydice, 2005). Pedagojik eğitim veren liselerden mezun olmayan adayların eleyici bir mülakata girmeleri gerekmektedir. Bu mülakatta adayların öğretmenlik mesleği için motivasyonunu ve iletişim becerilerini değerlendirmek amaçlanmaktadır. Peda-

gojik eğitim veren liselerden mezun olanlar mülakattan geçmek zorunda değildirler. Pedagojik eğitim veren liselerden mezun olanların zaten gerekli ve yeterli becerilere sahip oldukları varsayılmaktadır. Bundan sonraki seçim her bir kurum tarafından farklı kriterlere göre yapılmaktadır (Velea & Istrate, 2005).

Türkiye'de tüm yükseköğretim kurumlarına giriş, 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 45. maddesine göre düzenlenmiştir. Buna göre, yükseköğretim kurumlarına kabul için öncelikle lise diplomasına sahip olmak gerekir (Eurydice, 2010b). Türkiye'de lise veya dengi okulları bitirenler, yükseköğretim kurumlarına girmek için aday olmaya hak kazanır. Hangi yükseköğretim kurumlarına, hangi programları bitirenlerin nasıl girecekleri, giriş şartları Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılarak Yükseköğretim Kurulu tarafından tespit edilmektedir (1739 nolu Milli Eğitim Temel Kanunu 31. Madde) (MEB, 1973). Türkiye'de sınıf öğretmenliği programına başlayacak öğrencilerin seçimi merkezi bir sınavla yapılmaktadır. Adaylar, ortaöğretim başarı puanları, YGS ve LYS'den aldıkları puanlar ve tercihlerine göre eğitim fakültelerine kabul edilmektedirler. Ortaöğretim başarı puanı, toplam puanlar hesaplanırken belirli bir katsayı ile çarpılarak hesaplamaya dahil edilmektedir (ÖSYM, 2011).

Öğrenme-Öğretme Süreçleri

Hollanda'da sınıf öğretmenliği programı dört yıllık lisans programlarıdır. Her yıl dört döneme ayrılmıştır. Öğretmen adayları dört yıl boyunca 240 AKTS ders alırlar. Sınıf öğretmenliği programı *Hogescholen* adı verilen Uygulamalı Bilimler Üniversiteleri'nin PABO (*Lerarenopleiding Basisonderwijs*) adı verilen İlköğretim Öğretmen Eğitimi bölümlerinde organize edilir. Hollanda'da sınıf öğretmenleri tüm müfredat konularının yanı sıra özel bir konu alanında da uzmanlaşırlar. Sınıf öğretmenliği programında özel ihtiyaçları olan çocuklar için de bir giriş eğitimi verilmektedir. Hollanda'da öğretmenlik eğitimi için eş zamanlı ve ardıl eğitim modellerinden her ikisi de uygulanmaktadır (MEB, 2010). Eş zamanlı eğitim modeline göre Hollanda'da öğretmen adayları genel kültür, alan bilgisi ve meslek derslerini eğitimleri sürecinde bir bütünlük içinde almaktadır ve ardıl eğitim modeline göre ilk olarak akademik eğitim almır sonrasında profesyonelleşme ve öğretmenlik uygulaması akademik eğitimi takip eder (Buchberger, Campos, Kallos, & Stephenson, 2000). Hollanda'da öğretmenlik eğitimi alan adayların değerlendirilmeleri üniversitelerin kendi düzenleri içinde, dersi veren öğretim elemanı tarafından değişik şekillerde gerçekleştirilen sınavlarla yapılır. Dersleri ve uygulama eğitimlerini başarılı bir şekilde tamamlamadan adayların öğretmenlik yapması mümkün değildir (Şahin, 2006).

Romanya'da sınıf öğretmenliği programı üç yıllık (altı yarıyıl) lisans programlarıdır. Bir eğitim-öğretim yılı, on dörder haftalık iki yarıyıldan oluşmaktadır. Öğretmen adayları üç yıl boyunca her yarıyıl 30 AKTS olmak üzere toplam 180 AKTS ders alırlar. Sınıf öğretmenliği programı Psikoloji ve Eğitim Bilimleri Fakültelerinin İlköğretim ve Okul Öncesi Öğretmen Eğitimi bölümlerinde organize edilir. Sınıf öğretmenliği ve okul öncesi programında bütün öğrenciler için zorunlu bir müfredat

vardır. Her iki program içinde zorunlu olan bu kısım, eğitim bilimleri, eğitim psikolojisi, alan öğretimi ve öğretmenlik uygulamalarını içerir (Velea & Istrate, 2005). Romanya'daki öğretmenlik eğitiminde eş zamanlı eğitim modeli uygulanmaktadır. Öğretmenlik mesleği için teorik ve pratik eğitim genel alanda veya belirli bir alanda aynı zamanda sağlanmaktadır. Öğretmen adayları genel kültür, alan bilgisi ve meslek derslerini eğitimleri sürecinde bir bütünlük içinde almaktadır (Birzea et al., 2006). Değerlendirme süreçleri programdaki her bir ders için düzenlenen periyodik sınavlarla gerçekleştirilmektedir. Öğrenciler sözlü sınavlar ve yazılı sınavlarla her dönemin sonunda değerlendirilmektedir. Eğer öğretmen adayı herhangi bir sınavdan başarılı olamaz ise bir sonraki akademik yıl başlamadan bir ay önce yapılan sınava girme hakkına sahiptir. Sadece bütün sınavları başaran öğretmen adayları bir sonraki yıla devam edebilmektedir. Öğretmen adayının aldığı dersin özelliğine bağlı olarak uygulama sınavları ve proje sunumları aracılığıyla değerlendirmede gerçekleştirilmektedir. Öğrencilerin mesleki ve akademik performansları için değerlendirme kriterleri üniversitelere bağlıdır (Eurydice, 1997; Eurydice, 2009a).

Türkiye'de sınıf öğretmenliği programları dört yıllık (sekiz yarıyıl) lisans programlarıdır. Bir eğitim-öğretim yılı güz ve bahar yarıyılı olmak üzere on dört haftalık iki yarıyıldan oluşmaktadır. Öğretmen adayları dört yıl boyunca 134 saat teorik 44 saat uygulama olmak üzere toplam 178 saat, 240 AKTS ders alırlar. YÖK öğretmen yetiştirme modelinde içerik kategorilerinin düzenlenmesinde paralel düzenleme yaklaşımı benimsenmekte ve uygulanmaktadır. Bu düzenleme ile adaylar her yıl üç değişik kategoriden ders almaktadırlar (Aydın et al., 2008). Sınıf öğretmeni yetiştirme programı genel kültür, alan eğitimi ve öğretmenlik meslek dersleri olmak üzere üç alanı kapsar. Genel olarak içerik kategorilerinin ağırlığı ise, öğretmenlik meslek bilgisi %25-30, genel kültür %15-20 ve alan bilgisi de %50-60 şeklindedir. Sınıf öğretmenliği programı zorunlu ve seçmeli derslerden oluşmakta ve programın %10'u seçmeli derslere karşılık gelmektedir. Seçmeli dersler ağırlıklı olarak; genel kültür ve alan dersleri boyutunda yer almaktadır. Öğretmenlik meslek dersleri programı tüm dallar için ortaktır ve tamamen zorunlu derslerden oluşmaktadır (Eurydice, 2010b). Değerlendirme süreçleri Türkiye'de İlköğretime Sınıf Öğretmeni Yetiştirmede Nitelik Arayışları Yüksek Öğretim Kurulu tarafından belirlenmektedir (Aydın et al., 2008). Bu açıdan birliktelik söz konusudur. Ancak değerlendirme süreçlerindeki birliktelik, sadece derslerin değerlendirilmesi noktasındadır. Uygulama etkinliklerinin değerlendirilmesinde bir açıklık olmadığından, her kurum uygulama etkinliklerini kendine göre değerlendirebilmektedir (Aydın et al., 2008).

Türkiye'de sınıf öğretmenliği programında eğitim alan öğretmen adaylarının değerlendirilmeleri bağlı oldukları üniversitelerin sınav ve ders geçme yönetmelikleri çerçevesinde yapılmaktadır. Genel olarak her yarıyıldan, her ders için en az bir ara sınav, bir yarıyıl sonu sınavı ve bir bütünlük sınavı yapılır. Öğrencinin her ders için başarı notu hesaplanırken o dersle ilgili ara sınav(lar)ı, projesi/ödevi, final sınavında aldığı notlar dikkate alınmaktadır. Uygulama ağırlıklı derslerde ise öğrencilerin

performansları değerlendirilmektedir. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamaları derslerinde öğretmen adayının başarı notunu hesaplamada, haftalık raporlar, adayın devam çizelgesi ile uygulama okulundaki etkinlikleri dikkate alınmaktadır (Kilimci, 2006). Programdan mezun olabilmek için, toplam kredinin elde edilmesi ve öğretmenlik uygulaması dersinden başarılı olunması gereklidir. Ayrıca bir bitirme sınavı uygulanmamaktadır.

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması

Hollanda'da öğretmenlik uygulaması, öğretmen yetiştirme sürecinin önemli bir aşamasıdır. Üniversitelerin uygun gördüğü uygulama süresi 840 saattir. Bunun 250 saati bir okulda, en az 120 saati ise öğrencinin sınıfını kendisinin idare etmesi şeklinde olmaktadır (Türkoğlu, 2005 Akt.: Kızılcıoğlu, 2005). Öğretmenlik uygulamaları ilk yıldan itibaren programdaki dersler arasında yer almakta ve bütün programın yaklaşık %25'i okul içi uygulamalardan oluşmaktadır (Sarıboğa Alagöz, 2006). İlk iki yıl içinde bütün öğretmen adayları haftada bir günlerini ilköğretim okullarında dersleri gözlemleyerek, ders vererek ve derslerin işlenişini değerlendirmeye çalışarak geçirirler. Üçüncü yıl, öğretmen adayları her hafta bir buçuk gün ilköğretim okullarında çalışırlar. Dördüncü ve son bir yıl içinde, bütün öğretmen adayları altı ay boyunca tam gün ilköğretim okullarında veya bir yıl boyunca bir haftada üç gün ilköğretim okullarında staj yaparlar. Öğretmen adaylarının her yıl farklı ilköğretim okullarında öğretmenlik eğitimlerini tamamlamaları gerekmektedir (Snoek, 2011).

Romanya'da öğretmenlik uygulamaları ilk yıldan itibaren programdaki dersler arasında yerini almaktadır. Öğretmen adayları, ilk yıl ikinci dönem ve son yıl ise iki dönem boyunca ilköğretim okullarına staja gitmektedirler. İkinci yılın ikinci dönemi "Okul öncesi ve İlköğretim Okulları Eğitimi (*Pedagogia învățământului preșcolar și primar*)" adı altında bir ders görmektedirler. Öğretmenlik uygulaması için uygun görülen uygulama süresi 168 saat ve "Okul Öncesi ve İlköğretim Okulları Eğitimi" dersine ayrılan süre 56 saattir. Öğretim programının 15 kredisi öğretmenlik uygulamalarına 5 kredisi "Okul Öncesi ve İlköğretim Okulları Eğitimi" dersine ayrılmıştır (AIC, 2011).

Türkiye'de her öğretmen adayının altıncı yarıyıldan itibaren üç yarıyılık süre kapsamında haftada bir gün "Okul Deneyimi" ve "Öğretmenlik Uygulaması I ve II" dersi kapsamında alanının gerektirdiği öğretim uygulamalarına katılması gerekmektedir (Külekcı & Bulut, 2010). Öğretmen adaylarının Milli Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim öğretim kurumlarında yapacakları öğretmenlik uygulamasına ilişkin yönergenin 7. maddesine göre lisans ve yüksek lisans düzeyinde öğretmen yetiştiren programlarda öğretmenlik uygulaması, son dönemde haftada bir tam, ya da iki yarım gün olmak üzere en az bir yarıyıl süre ile yapılır. Öğretmen adayları, bu sürenin en az 24 ders saatini bizzat ders vererek değerlendirir (Kilimci, 2006).

Bitirme ve Öğretmen Olabilme Koşulları

Hollanda’da İlköğretim de öğretmen olabilmek (4-12 yaş arası ilköğretim öğrencilerine ders verebilmek) için dört yıllık birleştirilmiş programlarla mesleki yükseköğretime bağlı PABO (*Primary School Teacher Training College*) adı verilen kurumlarda eğitim görmek gerekmektedir. İlköğretimde öğretmen olmayı amaçlayanların dört yıllık bir programı takip ederek ilköğretim için bir öğretim lisansına sahip olmaları gerekir (Snoek & Wielenga, 2001). Gerekli krediyi başarı ile tamamlayan adaylara lisans diploması verilmektedir. Öğretmenlik programı bittikten sonra ilköğretim kurumlarında öğretmenlik yapabilmek için lisans diplomasına sahip olmak yeterli bir koşuldur. Öğretmenler mezun olduktan sonra herhangi bir ulusal veya bölgesel sınava tabi tutulmazlar. Öğretmenler çalışmak istedikleri ilköğretim kurumlarına lisans diplomaları ve özgeçmişleri ile başvururlar. İlköğretim kurumlarıyla anlaşma sağladıkları takdirde bu kurumlarda öğretmen olarak mesleğe başlarlar.

Romanya’da gerekli krediyi tamamlayan öğretmen adayları mezun olabilmek için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen kriterlere dayanan ve yöntem ayrıntıları üniversite senatosu tarafından belirlenen bir mezuniyet sınavına girerler. Öğretmenlik programı bittikten sonra öğretmen adaylarının mezun olabilmesi için mezuniyet sınavına girip başarılı olmaları gerekmektedir (Velea & Istrate, 2005). Romanya’da, yeni mezunlar öğrenim gördükleri üniversite tarafından düzenlenen sınavı geçtikten sonra Milli Eğitim Bakanlığınca ilgili düzeylerdeki okullara iki yıl süreyle stajyer öğretmen olarak atanırlar. Stajyerlik döneminin sonunda, yeterlilik sınavına girmek durumunda olan adaylar, bu sınavda başarılı oldukları takdirde asil öğretmenliğe geçebilirler (Aksarı, 1997).

Türkiye’de sınıf öğretmenliği programından mezun olabilmek için öğretmen adaylarının almış oldukları derslerden ve öğretmenlik uygulamalarından geçer not almaları yeterlidir. Gerekli krediyi başarı ile tamamlayan adaylara lisans diploması verilmektedir. Başarı ile mezun olan adayların Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim kurumlarında öğretmenlik yapabilmeleri için lisans diploması yeterli görülmemektedir. Öğretmenlik eğitimi programını lisans diploması ile bitiren öğretmenler ulusal bir sınav olan KPSS’ye girip yüksek bir puan almak zorundadırlar. KPSS’de öğretmenler genel kültür, genel yetenek ve pedagojik formasyon alanlarında sorulara tabi tutulmaktadır. KPSS sonucuna göre atama Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yapılmaktadır. Her alanda gereksinim duyulan öğretmen sayısına göre en yüksek puan alan adaydan başlayarak atama yapılmaktadır. Öğretmenler mesleğe başladıkları ilk yıl “Aday Öğretmen” statüsündedirler. Bir yıl boyunca alınan eğitim sonunda eğitimi başarı ile tamamlayanlar tam anlamıyla öğretmen statüsüne kavuşmaktadır. Bunun yanında öğretmen adaylarının özel kurumlarda çalışabilmeleri için sadece lisans diplomasına sahip olmaları yeterlidir.

Rotterdam Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Eğitim Enstitüsü

Rotterdam Üniversitesi (Hogeschool Rotterdam)’nde 4-12 yaş arasındaki çocuklara eğitim vermek için öğretmen yetiştirilmektedir. Küçük (4-8) veya büyük (8-

12) yaş grupları için eğitim diploması yanında Montessori, Jenaplan, Protestan ve Katolik okullarda çalışabilmek için de eğitim diploması verilmektedir. Hogeschool Rotterdam’da sınıf öğretmenliği eğitiminde “Rotterdam Eğitim Modeli (ROM)” adı verilen bir yaklaşım uygulanmaktadır. Bu eğitim modeli, öğrenci merkezli öğrenme, bilgi edinme ve uygulama olmak üzere üç temel unsurdan oluşur ve bu eğitim modeline göre bu üç unsur arasında teori ve uygulamanın birbirini tamamladığı ideal bir dengeye sahip olmak gerekmektedir. Hogeschool Rotterdam’da sınıf öğretmenliği programından mezun olmak için bir dizi temel beceriye sahip olmak gerekmektedir. Bunlar; iletişim becerileri, sosyal beceriler, bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) becerileri ve Hollandaca dil becerileridir. Sınıf öğretmenliği programında meslek ve alan bilgisi derslerinin yanı sıra; dil öğretimi (Hollandaca ve İngilizce), aritmetik ve matematik, doğal bilimler (sağlık, hijyen, biyoloji), insan ve toplum öğretimi (coğrafya, tarih, sosyoloji), doğa ve fen bilimleri öğretimi, teknoloji, beden, el sanatları (müzik, resim, drama, yazma) gibi dersler de alınmaktadır. Ayrıca yılda bir veya iki kez olmak üzere üniversite genelinde açılan seçmeli derslerden istenen ders seçilebilmektedir. Program süresince haftada bir gün öğretmenlik uygulaması için bir ilköğretim okuluna staja gidilmektedir. Sene boyunca stajyer öğretmen 21 hafta sınıfta sorumlu öğretmen olarak yer alır (HGIL, 2011).

Alexandru Ioan Cuza Üniversitesi Psikoloji ve Eğitim Bilimleri Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Eğitimi

Psikoloji ve Eğitim Bilimleri Fakültesi üç yıllık lisans programları ile eğitim vermektedir. Psikoloji ve Eğitim Bilimleri Fakültesi’nde Psikoloji, Eğitim Bilimleri, Özel Psikoloji Eğitimi, Okul Öncesi ve İlköğretim Okulları için Eğitim programları bulunmaktadır. Özel Psikoloji Eğitimi, özel ihtiyaçları olan ve büyük risk taşıyan çocuklar ile çalışacak profesyoneller için ilk eğitimi sağlamaktadır. Eğitim bilimleri programı, karmaşık eğitim müdahaleleri ile ilgili olarak profesyonel eğitim vermek için tasarlanmıştır. Okul Öncesi ve İlköğretim Okulları için Eğitim programında okul öncesi ve sınıf öğretmenleri yetiştirilmektedir. Bu programdan başarı ile mezun olanlar hizmet öncesi öğretmen olabilmek için gereken yeterlikleri elde edebilmektedirler. Sınıf öğretmenliği programında meslek ve alan bilgisi derslerinin yanı sıra; özel eğitim, psikoloji ve eğitim bilimlerinin temelleri, dil öğretimi (Rumence ve İngilizce), roman ve çocuk edebiyatı, matematik, insan ve toplum öğretimi (coğrafya, tarih, sosyoloji), çevre çalışmaları, doğa ve fen bilimleri öğretimi, bilgi ve iletişim teknolojileri, beden, el sanatları (müzik, resim, drama, yazma) gibi dersler de alınmaktadır. Ayrıca programda kültürlerarası eğitim, öğrenme zorluğu olan öğrenciler için özel eğitim, çocuk bakımı ve hijyen, üstün yetenekli çocukların psikolojisi ve eğitimi, konuşma terapisi seçmeli dersleri de yer almaktadır. Program süresince her eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde öğretmenlik uygulaması için bir ilköğretim okuluna staja gidilmektedir (AIC, 2011).

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Eğitimi

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesinde Sınıf öğretmenliği İlköğretim Bölümü'ne bağlı olarak yürütülen bir programdır. **İlköğretim Bölümünün tüm anabilim dallarında dört yıllık lisans öğretimi yürütülmektedir.** Sınıf öğretmenliği programında meslek ve alan bilgisi derslerinin yanı sıra; özel eğitim, felsefe ve rehberlik, dil öğretimi (İngilizce ve Türkçe), çocuk edebiyatı, matematik, insan ve toplum öğretimi (coğrafya, Atatürk İlke ve İnkılapları tarihi, Türk Tarihi ve Kültürü, Uygarlık Tarihi), ilk okuma ve yazma öğretimi, çevre çalışmaları, doğa ve fen bilimleri öğretimi, etkili iletişim, beden, el sanatları ve görsel sanatlar (müzik, drama), topluma hizmet uygulamaları gibi dersler de alınmaktadır. Ayrıca programda İlköğretim Programlarında Yeni Yaklaşımlar, Türk Eğitim Sisteminde Sorunlar, Eğilimler ve Gelişmeler seçmeli dersleri de yer almaktadır. Dört yıllık program süresince altıncı, yedinci ve sekizinci yarıyıldan sırasıyla Okul Deneyimi, Öğretmenlik Uygulaması I ve II dersleri için bir ilköğretim okuluna staja gidilmektedir (OMÜ, 2011).

Tablo 1. Hollanda, Romanya ve Türkiye Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırma Tablosu

	HOLLANDA	ROMANYA	TÜRKİYE
Giriş Koşulları	Ortaöğretim Diploması	Ortaöğretim Diploması ve Sınav	Ortaöğretim Diploması ve Sınav
Öğrenim Süresi	4 Yıllık Lisans Programı	3 Yıllık Lisans Programı	4 Yıllık Lisans Programı
Öğretim Modeli	Eş Zamanlı Ve Ardıl Öğretim Modeli	Eş Zamanlı Öğretim Modeli	Eş Zamanlı Öğretim Modeli
Öğrenim Kredisi	Toplam 240 Kredi	Toplam 180 Kredi	Toplam 240 Kredi
Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması	Öğretmenlik uygulamaları ilk yıldan itibaren programdaki dersler arasında yer almaktadır. Üniversitelerin uygun gördüğü uygulama süresi 840 saattir. Bunun 250 saati bir okulda, en az 120 saati ise öğretmen adayının sınıfını kendisinin idare etmesi şeklinde olmaktadır.	İlk yıl ikinci dönem + son yıl iki dönem ilköğretim okullarına staja gidilmektedir. İkinci yılın ikinci dönemi "Okul öncesi ve İlköğretim Okulları Eğitimi" adı altında bir ders alınmaktadır. Öğretmenlik uygulaması için uygun görülen uygulama süresi 168 saat ve "Okul Öncesi ve İlköğretim Okulları Eğitimi" dersine ayrılan süre 56 saattir.	Öğretmen adayının altıncı yarıyıldan itibaren üç yarıyılık süre kapsamında haftada bir gün "Okul Deneyimi" ve "Öğretmenlik uygulaması I ve II" dersi kapsamında alanının gerektirdiği öğretim uygulamalarına katılması gerekmektedir.
Öğretmen Olabilme Koşulları	Lisans Diploması	Lisans Diploması ve Mezuniyet Sınavı	Lisans Diploması ve Ulusal Sınav

3. Sonuç ve Tartışma

Ülkeler eğitimlerini bir sistem dahilinde yürütürler. Bu sistemler her ülkenin kendi ideolojisine uygun bir yapıdadır ve eğitim sistemine doğrudan etki ederler (Çeltilci, 2013). İncelenen ülkelere ait öğretmen yetiştirme sistemlerinin her birinin kendi kültürüne, sosyal, politik ve ekonomik şartlarına göre yapılandığı gözlenmiştir. Fakat her ne kadar birbirlerinden etkilenseler de eğitim süreçlerinin farklı özellikler gösterdiği, öğretmenlerin yetiştirilmesi kapsamında üniversiteye kabul şartlarının, aldıkları eğitimin, program içeriklerinin, öğretim süreçlerinin, mezun olma koşullarının ülkeden ülkeye farklılık gösterdiği görülmektedir.

Bu çalışmada Hollanda, Romanya ve Türkiye’nin sınıf öğretmeni yetiştirme sistemi incelenmiş ve bağlı bulunulan ülkenin genel eğitim sistemindeki kademelerden kısaca bahsedilerek öğretmen yetiştirme kapsamı irdelenmiştir. Çalışmanın asıl hedefi olan sınıf öğretmeni yetiştirme programlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi sonucu benzerlikler ve farklılıklar tablolastırılarak ortaya konmuştur. Bu bulgu ışığında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Türkiye’de öğrencilerin sınıf öğretmenliği programına kabul edilebilmeleri için lise diplomasının yanında merkezi bir seçme sınavına girmeleri gerekmekte ve öğrencilerin ortaöğretim başarı puanları ile YGS ve LYS’den aldıkları puanlar eğitim fakültelerine kabul edilmekte kullanılmaktadır. Romanya’da ise öğrencilerin sınıf öğretmenliği programına kabul edilebilmeleri için tüm yükseköğretim kurumları tarafından talep edilen Ortaöğretim İkinci Devre Diploması’nın yanında, Eğitim ve Araştırma Bakanlığı tarafından belirlenen genel kriterlere göre tüm kurumlar tarafından düzenlenen giriş sınavına girmeleri gerekmektedir. Hollanda da Türkiye ve Romanya’dan farklı olarak öğrencilerin sınıf öğretmenliği programına kabul edilebilmeleri için 21 yaşını geçmemiş olmaları ve ortaöğretim diplomasına sahip olmaları yeterlidir. Hollanda’da sınıf öğretmenliği programına başlamak için öğretmen adaylarının herhangi bir sınava girmelerine gerek olmamasına rağmen öğrencilerin sınıf öğretmenliği için mesleğin gerektirdiği kişilik özelliklerini taşıyıp taşımadıklarını belirlemek amacıyla bir yıl deneme sürecine tabi tutulmaları söz konusudur. Sınıf öğretmenliği programında ilk yılın sonunda öğrenciler matematik ve dil beceri seviyelerinin yeterli olup olmadığını belirlemek için bir değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. İlk yıl bitmeden önce eğer öğrenciler bu değerlendirmede başarılı olamazlarsa sınıf öğretmenliği programını bırakmak zorundadırlar (Snoek, 2011). Böylelikle öğrenciler programın ilk yılında mesleğe hazır olup olmadıkları, uygun meslek seçimi yapıp yapmadıkları konusunda emin olmaktadır. Bu durumun bireylerin tesadüfen öğretmen olabilme ihtimallerini ortadan kaldırdığı düşünülmektedir. Türkiye’de ise öğretmenlik mesleğine seçilecek öğrenciler tamamı çoktan seçmeli sorulara verdikleri doğru yanıtlara göre belirlenmektedir. Tekişik (2011)’ın da çalışmasında belirttiği üzere öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştirme gelişi güzel bir iş değildir. Öğretmen olacak öğrencilerin seçiminin tesadüflere bırakılmaması, dikkatle seçilmesi ve özenle yetiştirilmesi gerekmektedir.

Son yıllarda Türkiye’de sınıf öğretmeni yetiştirme sistemine ilişkin yapılan çalışmalar bazı sınıf öğretmeni adaylarının üniversite giriş sınavlarından elde ettikleri puanlar doğrultusunda meslek seçimi yaptıklarını göstermektedir (Çermik ve arkadaşları,2010; Gültekin, 2010; Şara ve Kocabaş, 2012). Buradan öğrenci seçimi ile ilgili uygulamanın yeterli olmadığı sonucuna ulaşılabilir. Sınıf öğretmenliği programına kabul edilecek öğrencilerin öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği kişilik özelliklerini taşımaları gerekmektedir. Külekçi ve Bulut (2011)’un sınıf öğretmeni yetiştirme sistemleri hakkında yaptıkları çalışmada belirttiği gibi Türkiye’de yılda bir defa yapılan üniversite sınavına, aday öğrencilerin hepsinin girdiği ve yapılan sınavın öğrencilerin girmek istedikleri alanların gerektirdiği yeterlilikleri ölçemediği söylenebilir. Merkezi seçme sınavı, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği kişilik özelliklerini taşımayan bireylerinde tesadüfen öğretmen olabilmelerini mümkün kılmaktadır. Bu durumun diğer ülkelerle kıyaslandığında Türkiye’de sınıf öğretmenliği programının öğretmen adayı seçiminde gerilerde kalmasına sebep olduğu düşünülmektedir. Ayrıca Kartal (2013)’ın da çalışmasında belirttiği gibi merkezi sınavlar ve bu sınavlara hazırlık anlamındaki çoktan seçmeli değerlendirme sisteminin ezberci eğitime teşvik ettiği düşünülmektedir.

İncelenen ülkelerde sınıf öğretmeni yetiştirmeye ve hizmet öncesi verilen eğitime gerekli önemin verildiği gözlenmiştir. Sınıf öğretmeni yetiştirme, Türkiye ve Hollanda’da dört yıllık, Romanya’da üç yıllık bir lisans programı ile üniversiteler tarafından gerçekleştirilmektedir. Romanya ve Türkiye’de eş zamanlı öğretim modeli uygulanırken Hollanda’da hem eş zamanlı hem de ardıl öğretim modeli kullanılmaktadır. Hollanda’da sınıf öğretmenleri konu alanlarının yanı sıra özel alanlarda da uzmanlaşmaktadır. Eğitimleri boyunca öğretmen adayları Türkiye’de ve Hollanda’da 240 AKTS ve Romanya’da 180 AKTS ders almaktadır. Eğitim süresi ve alınan krediler göz önünde bulundurulduğunda incelenen ülkelerde öğretmen yetiştirmeye önem verildiği görülmektedir. Fakat Türkiye’de öğretmen yetiştirmeye verilen öneme rağmen uygulamadaki aksaklıklardan dolayı yeterince başarılı olunamadığı düşünülmektedir. Kilimci (2006) tarafından sınıf öğretmeni yetiştirme programlarının karşılaştırıldığı çalışmada elde edilen sonuçlar ile bu çalışmadaki sonuçlar bu noktada paralellik göstermektedir. Üç ülkedeki örnek üniversitelerin sınıf öğretmenliği ders programları incelendiğinde, programların alan bilgisi, alan öğretimi, öğretmenlik meslek bilgisi ve öğretmenlik uygulamaları olarak dört temel başlık altında toplandığı sonucuna ulaşılabilir. Üç ülkenin programı da zorunlu dersler ve seçmeli derslerden oluşmaktadır. Üç ülkede de sınıf öğretmenliği programında resmi dil, yabancı dil, matematik, tarih, coğrafya, müzik ve beden eğitimi derslerinin mevcut olduğu görülmektedir. Anadil eğitimi Hollanda ve Romanya’da tek bir derse karşılık gelirken Türkiye’de birkaç derse karşılık gelmektedir. Hollanda ve Romanya’da ana dil öğretimi Hollandaca ve Rumence olarak tek başlık altında toplanmıştır. Fakat Türkiye’de ana dil öğretimi alt başlıklara ayrılarak verilmektedir (Türkçe I: Yazılı Anlatım, Türkçe II: Sözlü Anlatım, Türkçe I: Ses ve Şekil Bilgisi, Türkçe II: Cümle ve Metin Bilgisi). Kilimci (2006)’nin de çalışmasında belirttiği gibi Türkiye’de özellikle ana dil eğitiminde Türkçe’nin öğ-

retilmesi kısmında oldukça fazla ayrıntıya yer verildiği görülmektedir. Bu durumdan yola çıkarak Türkiye’deki bazı derslerin diğer ülkelerle karşılaştırıldığında teorik anlamda oldukça ayrıntılı bir şekilde verildiği söylenebilir. Her üç ülkede de öğretmenlik meslek bilgisi ve öğretmenlik uygulaması, öğretmen yetiştirmenin önemli aşaması sayılmaktadır. Öğretmenlik meslek dersleri karşılaştırıldığında öğretmen adayları Türkiye’de Eğitim Bilimlerine Giriş, Eğitim Psikolojisi, Öğretim İlke ve Yöntemleri, Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı, Ölçme ve Değerlendirme, Sınıf Yönetimi, Rehberlik, Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi; Hollanda’da Eğitim Bilimleri, Ölçme ve Değerlendirme, Sınıf Yönetimi, Öğrenme Psikolojisi, Çok Kültürlü Sınıflarda Eğitim, Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Eğitim Amaçlı Kullanımı; Romanya’da Eğitim Bilimlerinin Temelleri, Psikolojinin Temelleri, Özel Eğitimin Temelleri, Gelişim Psikolojisi, Eğitim Psikolojisi, Kişilik Psikolojisi, Program Geliştirme, Öğretim Yöntemleri Sınıf Yönetimi Çok Kültürlü Sınıflarda Eğitim (Kültürlerarası Eğitim) derslerini görmektedirler. Alınan dersler incelendiğinde üç ülkede de ortak dersler göze çarpmaktadır. Hollanda ve Romanya’da değişik kültürlerden gelen farklı kültür ve yeteneklere sahip çocukların gelişimine katkı sağlanması yönünde programda çok kültürlü sınıflarda eğitim dersine yer verildiği görülmektedir. Her iki ülkenin bu açıdan Türkiye’den farklı bir uygulama içinde olduğu görülmektedir.

Hollanda’da öğretmenlik uygulamaları ilk yıldan itibaren programdaki dersler arasında yerini almaktadır. Romanya’da da öğretmenlik uygulamaları ilk yıldan itibaren programdaki dersler arasında yer almaktadır. Öğretmen adayları, ilk yıl ikinci dönem ve son yıl ise iki dönem boyunca ilköğretim okullarına staja gitmektedirler. İkinci yılın ikinci dönemi “Okul öncesi ve İlköğretim Okulları Eğitimi” dersinde öğretmenlik uygulaması için ayrılan süre 56 saattir. Türkiye’de her öğretmen adayının altıncı yarıyıldan itibaren üç yarıyılık süre kapsamında haftada bir gün “Okul Deneyimi” ve “Öğretmenlik Uygulaması I ve II” dersi kapsamında alanının gerektirdiği öğretim uygulamalarına katılması gerekmektedir (Küleççi ve Bulut, 2010). Türkiye’de uygulama derslerine verilen önemin yanında Hollanda ve Romanya ile karşılaştırıldığında Türkiye’de uygulama süresinin verimli kullanıldığını söylemek oldukça zordur. Küleççi ve Bulut (2011)’un çalışmasından elde edilen sonuçlar ile bu çalışma arasındaki benzer noktalardan biride öğretmenlik uygulaması süreciyle ilgilidir. Türkiye’de öğretmenlik uygulamasının büyük bir bölümü KPSS’ye hazırlanma sürecine denk gelmektedir. Bu durumun öğretmen adaylarının bu uygulama sürecini verimli geçirmelerine engel olduğu düşünülmektedir.

Türkiye’de yapılan çalışmalar sonucunda öğretmen yetiştirme sürecinde ortaya çıkan sorunların daha çok derslerin uygulama boyutundaki eksikliklerden kaynaklandığı görülmektedir (Baştürk, 2010; Küleççi & Bulut, 2011; Uygun ve ark., 2011; Saracaloğlu, Yılmaz, Çöğmen & Şahin, 2011; Görgen, Çokçalışkan & Korkut, 2012). Hollanda’da ilk yılda öğrenciler öğretmenlik mesleğine yönlendirilmektedir. Kendilerinin bu mesleğe hazır olup olmadıkları, uygun meslek seçimini yapıp yapmadıkları konusunda aldıkları eğitim ile birlikte bu konuda kendilerini değerlendirme imkânı ve

okul ortamını daha yakından tanıyabilmek için ilk yıldan fırsat bulmaktadırlar. Öğretmenlik uygulamaları Hollanda’da ilk yıldan itibaren program içinde yer almaktadır. Türkiye’de ise uygulama dersleri sınıf öğretmenliği programında son yıllarda verilmektedir. Uygun ve arkadaşları (2011) yaptıkları çalışmada Türkiye’deki öğretmenlik uygulamalarının, değişik sebeplerden dolayı, programda yer alan uygulama süresinden çok daha az yapıldığını ve bu durumun uygulama eğitiminin en temel unsurunun işlevsiz ve etkisiz kalmasına yol açtığını belirtmişlerdir. Ayrıca Şahin ve Kartal (2013) yaptıkları çalışmada, sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik uygulaması derslerinin yetersiz olduğunu ifade ettiklerini belirtmişlerdir. Türkiye’de uygun görülen uygulama süresi Hollanda ile karşılaştırıldığında oldukça azdır. Bu çalışmadan elde edilen bulgular Türkiye’deki öğretmenlik uygulamalarıyla elde edilmiş olan Külekçi ve Bulut’un (2010) çalışmalarıyla örtüşmektedir. Aras ve Sözen (2012)’in de çalışmasında belirttiği gibi uygulama derslerinin sadece son dönemlerle kısıtlı kalmaması ve programın ilk yılından itibaren tüm lisans eğitime yayılması önerilebilir. Aras ve Sözen (2012)’in de çalışmasında yer verdiği gibi Türkiye’de sınıf öğretmenliği eğitiminin ardından öğretmen adaylarının öğretmen olarak göreve başlayabilmeleri için lisans eğitimi dışında yüksek lisans ya da başka bir eğitime tabi tutulmaları söz konusu değildir. Niclot (2010)’un da çalışmasında belirttiği gibi Avrupa Birliği ülkelerindeki sınıf öğretmenliği yetiştiren programlarda öğretmen adaylarının yüksek lisans düzeyindeki gibi alan uzmanlaşmasına izin veren bir eğitim almaları bu çalışmadan elde edilen sonuçlardan biridir.

Türkiye’de ve Hollanda’da sınıf öğretmenliği programından mezun olabilmek için bütün dersleri başarılı bir şekilde bitirmek yeterlidir. Dersleri başarılı bir şekilde bitiren öğrencilere sınıf öğretmenliği diploması verilmektedir. Romanya’da ise gerekli krediyi tamamlayan öğretmen adaylarının mezun olabilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen kriterlere dayanan ve yöntem ayrıntıları üniversite senatosu tarafından belirlenen bir mezuniyet sınavına girmeleri gerekmektedir.

Öğretmenlik programı bittikten sonra ilköğretim kurumlarında öğretmenlik yapabilmek için Hollanda’da ve Romanya’da lisans diplomasına sahip olmak yeterli bir koşuldur. Öğretmenler mezun olduktan sonra herhangi bir ulusal veya bölgesel sınava tabi tutulmazlar. Türkiye’de ise öğretmenlik programı bittikten sonra birinci adım olarak lisans diploması alan öğretmenler ikinci adımda ulusal bir sınav olan KPSS’ye girip yüksek bir puan almak zorundadırlar. Yıldırım (2013)’in de çalışmasında belirttiği üzere KPSS standart bir sınav olmakla birlikte öğretmenlik performansını yansıtmakta yeterli değildir ve KPSS’nin nitelikli öğretmen seçmek için uygun olmadığı düşünülmektedir. Romanya’da ve Türkiye’de öğretmen atamaları Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yapılmaktadır. Hollanda’da ise öğretmenler ilk adımda çalışmak istedikleri ilköğretim kurumlarına lisans diplomaları ve özgeçmişlerini bırakırlar. Sonrasında ilköğretim kurumlarıyla anlaştıkları takdirde bu kurumlarda öğretmen olarak mesleğe başlayabilirler. Türkiye’de stajyerlik süresi bir yıl, Romanya’da ise iki yıldır. Hollanda’da stajyerlik uygulaması yoktur. Uygun ve arkadaşları (2011)’nin de çalış-

malarında belirttiği üzere Türkiye’de stajyerlik dönemi hizmet öncesi eğitimle birbirinden tamamen kopuk olarak ve stajyer öğretmenlerin eğitimi tamamen atandıkları kurum tarafından yürütülmektedir. Türkiye’de stajyerlik uygulamalarında gerçek anlamda bir stajyerlik eğitimi yapılmadığı düşünülmektedir. 1996 yılı başında başlatılan ve 1997-1998 yıllarında tam anlamıyla yürürlüğe giren yeniden yapılandırma süreci ile eğitim fakültelerinde yürütülen programlarda bir takım değişiklikler yapılmıştır. Fakat bu değişimin uygulamaya yeteri kadar yansıtılmadığı ve uygulanan programların yeterince değerlendirilmemesinin yeniden yapılandırma sürecini yetersiz kıldığı düşünülmektedir. Küçükahmet’in (2007) öğretmen yetiştirme programlarının değerlendirmesinde elde ettiği sonuçlar ve Aydın ve arkadaşlarının (2008) çalışmalarından elde edilen veriler arasında paralellik göstermektedir.

4. Öneriler

Bu araştırmada üç ülkedeki sınıf öğretmenliği sistemleri incelenmiştir. Araştırma ile ilgili bulgular göz önünde bulundurularak şu önerilerde bulunulmuştur:

Türkiye’de farklı ülkelerin sınıf öğretmeni adayı kabullerinde olduğu gibi sınıf öğretmenliğine öğrenci alınırken uygulanan mevcut sınavların yanı sıra sınıf öğretmenliği becerilerini ölçen ve öğretmenlik eğitimine uygun olup olmadıklarını belirlemek için gerekli sınavlarında yapılması önerilmektedir. Ayrıca KPSS tüm öğretmenlik alanları için uygulanan tek bir sınavdır. Her öğretmenlik alanında alanın özelliklerine özgü bir sınav yapılmalıdır.

Eğitim fakültelerinin program değerlendirme çalışmalarına aktif olarak katılması ve sınıf öğretmenliği programının öğretmen yetiştirme alanındaki gelişmelere, gelişen ve değişen temel ihtiyaçlara göre (4+4+4 sistemindeki ilk 4 için) belli aralıklarla güncellenmesi ve çağın gereklerine göre yeniden gözden geçirilmesi bu çalışmanın sonuçları ışığında önerilmektedir.

Türkiye’de de öğretmenlik uygulamalarına verilen önemin artırılması ve öğretmen adaylarının okul ortamını daha yakından tanımalarına fırsat sağlamak için öğretmenlik uygulamalarının ilk yıldan itibaren programda artarak yer alması ve kuramsal derslerin öğretmenlik uygulamaları ile desteklenmesi önerilmektedir.

Türkiye’de sınıf öğretmenliği yetiştiren programlarda öğretmen adaylarının yüksek lisans düzeyindeki gibi son yılda alan uzmanlaşmasına izin veren bir eğitim ve/veya bitirme tezi ile mezun olmalarının sağlanması önerilmektedir.

Sınıf öğretmenliği programı süresince Milli Eğitim Bakanlığı ve üniversiteler arasındaki işbirliğinin sadece öğretmenlik uygulamaları süresince yer almasının yeterli olmadığı düşünülmekte ve üniversiteler ve Milli Eğitim Bakanlığı arasındaki işbirliğinin artırılması önerilmektedir.

Genel nüfus artışına paralel olarak eğitim fakültelerinin sayısı da günden güne art-

maktadır. Dolayısıyla eğitim fakültelerine kabul edilen öğrenci sayısında da ciddi bir artış söz konusudur. Bu durum neticesinde karşılaşılan en büyük sorunlardan biri de öğretim elemanı eksikliğidir. İlköğretim birinci kademeye sınıf öğretmenini yetiştiren kurumların öğretim elemanlarının da istenen kalite ve nitelikte hedeflenen düzeye ulaşabilmesi için sınıf öğretmenliği programında eğitim verecek olan öğretim elemanlarının yetiştirilmesine gereken önemin verilmesi ve üniversitelerde sınıf öğretmenliği alanında doktora eğitimi veren lisansüstü programların açılması önerilmektedir.

Son yıllarda sınıf öğretmenliğinin önemi anlaşılmaya başlanmış ve sınıf öğretmenliği ile ilgili karşılaştırmalı araştırmalar önem kazanmıştır. Sınıf öğretmenliği ile ilgili karşılaştırmalı araştırmaların daha fazla teşvik edilmesi ve çalışmaların sonuçlarından yararlanılarak programda iyileştirme çalışmalarının yürütülmesi önerilmektedir.

5. Kaynaklar

- AIC. (2011). Alexandru Ioan Cuza University Of Iași Faculty Of Psychology and Education Sciences. <http://www.uaic.ro/uaic/bin/view/Main/?language=en> (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2011)
- Akpınar, B., Turan, M., & Tekataş, H. (2004). Öğretmen Adaylarının Gözüyle Sınıf Öğretmenlerinin Yeterlilikleri. *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*. Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Aksarı, M. (1997). Yabancı Ülkelerde Öğretmen Yetiştirme Sistemi. *Eğitim ve Yaşam Dergisi, Bahar*, 49–56.
- Aras, S., & Sözen, S. (2012). Türkiye, Finlandiya ve Güney Kore’de Öğretmen Yetiştirme Programlarının İncelenmesi. *X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*. Niğde: Niğde Üniversitesi
- Avcı, S. (2010). *Hollanda ve Türkiye’deki Fen Bilgisi Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırması ve Bu Programlar Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Aydın, R., Şahin, H., & Topal, T. (2008). Türkiye’de İlköğretime Sınıf Öğretmeni Yetiştirmede Nitelik Arayışları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 12(2)*, 119–142.
- Baştürk, S. (2010). Uygulama Öğretmenlerine Göre Okul Deneyimi Grubu Dersleri ve Öğretmen Adayları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 8(4)*, 869-894.
- Birzea, C., Neacșu, I., Potolea, D., Ionescu, M., Istrate, O., & Velea, L. S. (2006). National Report-Romania. In P. Zgaga (Ed.), *The Prospects of Teacher Education in South-East Europe* (pp. 437–486). Ljubljana: University of Ljubljana, Faculty of Education.
- Buchberger, F., Campos, B. P., Kallos, D., & Stephenson, J. (2000). *Green Paper on Teacher Education in Europe. High Quality Teacher Education for High Quality Education and Training* (p. 97). Umea: Thematic Network on Teacher Education in Europe.
- Çaycı, B. (2011). Sınıf Öğretmenliği Lisans Programındaki Alan Eğitimi Derslerinin Öğretmen Yeterliği Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(2)*, 1-12.
- Çelikten, M., Şanal, M., & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19*, 207–237.

- Çeltiçi, O. (2013). Türkiye-Azerbaycan Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması Üzerine Bir İnceleme. *Bilim ve Kültür- Uluslar arası Kültür Araştırmaları Dergisi*, 2, 40-57.
- Çermik, H., Doğan, B., & Şahin, A. (2010). Sınıf Öğretmenliği Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Sebepleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 201-212.
- Demirel, Ö. (2000). *Karşılaştırmalı Eğitim*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Dumbraveanu, L. (2007). Romania. In W. Hörner, H. Döbert, B. von Koop, & W. Mitter (Eds.), *The Education Systems of Europe* (pp. 626–645). Dordrecht: Springer.
- Enache, R., & Herseni, I. (2011). Reforme and Quality in Romanian Teacher Training. http://www.iceqt.org/docs/7_Roxana_Enache_Ioana_Herseni_ed_NT.doc (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2011)
- Engin, G. (2009). *Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sorgulama Yaklaşımını Algılama ve Öğretim Becerilerinin Araştırılması: Türkiye-Hollanda Karşılaştırma Çalışması*. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erginer, A. (2007). *Avrupa Birliği Eğitim Sistemleri* (1st ed., p. 364). Pegem Yayıncılık.
- Eurydice. (1997). Supplement to the Study on the Structures of the Education and Initial Training Systems in the European Union the Situation in Bulgaria, the Czech Republic, Hungary, Poland, Romania and Slovakia. from <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED424376.pdf> (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2011)
- Eurydice. (2005). Avrupa'daki Eğitim Sistemleri Üzerine Özet Belgeler Romanya. <http://www.megep.meb.gov.tr/indextr.html> (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2011)
- Eurydice. (2009a). Organisation of The Education System in Romania. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/RO_EN.pdf (Erişim Tarihi: 23 Aralık 2009)
- Eurydice. (2009b). Organisation of The Education System in The Netherlands. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/RO_EN.pdf (Erişim Tarihi: 23 Aralık 2009)
- Eurydice. (2010a). Structures of Education and Training Systems in Europe Romania. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/structures/041_RO_EN.pdf (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2011)
- Eurydice. (2010b). Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi 2009/2010. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/TR_TR.pdf (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2011)
- Eurydice. (2011). National System Overviews on Education Systems in Europe and Ongoing Reforms. http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/national_summary_sheets/047_DE_EN.pdf (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2011)
- Gökçe, E. (1999). *İlköğretim Öğretmenlerinin Yeterlikleri*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Görgeç, İ., Çokçalışkan, H., & Korkut, Ü. (2012). Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretmen Adayları, Uygulama Öğretmenleri ve Uygulama Öğretim Üyeleri Açısından İşlevselliği. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 28, 56-72.
- Gültekin, M. (2010). Sınıf Öğretmenliği Programı Öğretmen Adaylarının Sınıf Öğretmenliğine Yönelik Algıları. *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*,

- 5(4), 2178-2197.
- HGIL. (2011). Hogeschool Gids Instituut voor Lerarenopleidingen. <http://www.hogeschool-rotterdam.nl> (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2011)
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kartal, S. (2013). Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Eğitim Sistemimizde Değiştirilmesi Gereken Noktalar. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Özel Sayı, 248-262.
- Kazu, H., & Aslan, S. (2011). Fransa ve Türkiye'deki Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Sisteminin Karşılaştırılması. *X. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Kilimci, S. (2006). *Almanya, Fransa, İngiltere ve Türkiye'de Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kocabaş, A. (2005). Hollanda Eğitim Sistemi ve Sınıf Öğretmeni Yetiştirmede Aktif Bir Model. *Milli Eğitim Dergisi*, 33, 167.
- Külekcı, E., & Bulut, L. (2010). Türkiye ve ABD' deki Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications* (pp. 210–215). Antalya.
- Külekcı, E., & Bulut, L. (2011). Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Sınıf Öğretmenlerinin Yetiştirilme Sistemlerinin Karşılaştırılması. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 103-114.
- Küçükahmet, L. (2007). 2006-2007 Öğretim Yılında Uygulanmaya Başlayan Öğretmen Yetiştirme Lisans Programlarının Değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 203–218.
- Kıyar, N. (2010). Ülkelerin Eğitim Sistemleri. Retrieved November 11, 2011, from <http://okulumyetikiliserviste.net/egitimsitemleri/ulkelermegitim.pdf>
- Kızılcıaoğlu, A. (2005). Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırma Sürecine İlişkin Eleştiriler ve Öneriler. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(14), 133–140.
- MEB. (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html> (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2011)
- MEB. (2010). *18. Milli Eğitim Şurası Bölge Çalışmaları Öğretmenin Yetiştirilmesi, İstihdamı ve Mesleki Gelişimi Komisyonu Sonuç Raporu*. Ankara.
- Niclot, D. (2010). Modèle d'enseignants et enseignant modèles pour l'union européenne du futur. In G. Baillat, D. Niclot, & D. Ulma (Eds.), *La formation des enseignants en Europe* (pp. 33–52). Bruxelles: De Boeck.
- OMÜ. (2011). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Lisans Programı. Retrieved November 11, 2011, from http://www.omu.edu.tr/a/tr/akademikbirimler/fakulte/egitim/ders_program/sinif.pdf
- Orman, A. (2012). *Polonya ve Türkiye'de Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması*. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Saracaloğlu, A.S., Yılmaz, S., Çoğmen, S., & Şahin, Ü. (2011). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okul Deneyimi Dersine İlişkin Görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(22), 15-32.
- Sarıboğa Alagöz, N. (2006). *Türkiye'deki ve Hollanda'daki İngilizce Öğretmenliği Program-*

- larının Karşılaştırılması*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Senemoğlu, N. (1992). İngiltere'de İlköğretime Öğretmen Yetiştirme ve Türkiye ile Karşılaştırılması-Türkiye'de İlköğretime Öğretmen Yetiştirmenin Geliştirilmesi için Bazı Öneriler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 143-156.
- Snoek, M. (2011). Teacher Education in The Netherlands: Balancing between Autonomous Institutions and a Steering Government. In M. V. Zuljan & J. Vognic (Eds.), *European Dimensions of Teacher Education – Similarities and Differences* (pp. 53-83). Ljubljana: Faculty of Education, University of Ljubljana, Slovenia and The National School of Leadership in Education, Kranj, Slovenia.
- Snoek, M., & Wielenga, D. (2001). Teacher education in The Netherlands, change of gear. In L. Barrows (Ed.), *Institutional Approaches to Teacher Education in the Europe Region: Current Models and Developments. Studies in Higher Education series* (pp. 245-262). UNESCO-CEPES.
- Şahin, M. (2006). *Avrupa Birliği Ülkelerinde ve Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Karşılaştırılması*. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şahin,Ç., & Kartal, O.Y. (2013). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programı Hakkındaki Görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 164-190.
- Şara, P.& Kocabaş, A. (2012). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sınıf Öğretmenliğini Tercih Nedenleri ve Aldıkları Eğitimle İlgili Görüşleri, *Turkish International Journal of Special Education and Guidance & Counseling*, 1(2), 8-17.
- Tekışık, H.H. (2011). Ülkemizde Öğretmen Okulları ve Öğretmen Yetiştirme Sorunu. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 36(384), 1-17.
- Topbaş, E. (2001). *Türkiye ve Fransa'da Sınıf Öğretmeni Yetiştiren Kurum Programlarının Karşılaştırılması*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uygun, S., Ergen, G., & Öztürk, İ. H. (2011). Türkiye, Almanya ve Fransa'da Öğretmen Eğitimi Programlarında Uygulama Eğitiminin Karşılaştırılması. *İlköğretim Online*, 10(2), 389-405.
- Vaideanu, G. (1995). Romania. In T. N. Postlethwaite (Ed.), *International Encyclopedia of National Systems of Education* (2nd ed., pp. 814-819). Oxford: Emerald Publishing.
- Velea, S., & Istrate, O. (2005). Teacher Education in Romania Recent Developments and Current Challenges. In M. V. Zuljan & C. Vogric (Eds.), *European Dimensions of Teacher Education – Similarities and Differences* (pp. 271-294). Ljubljana: Faculty of Education, University of Ljubljana, Slovenia and The National School of Leadership in Education, Kranj, Slovenia.
- ÖSYM. (2011). Ortaöğretim Başarı Puanı ve Ağırlıklı Ortaöğretim Başarı Puanı Hesaplama Yönergesi. <http://www.osym.gov.tr/dosya/1-57973/h/obp-ve-aobp-hesaplama-yonergesi.pdf> (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2011)
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, S. (2011). *Kosova'da Öğretmen Yetiştirme Politikası (1990-2010) ile Kosova'da ve Türkiye'de Sınıf Öğretmenliği Öğretmenlik Uygulamasının Değerlendirilmesi*. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Yıldırım, A. (2013). Türkiye’de Öğretmen Eğitimi Araştırmaları: Yönelimler, Sorunlar ve Öncelikli Alanlar. *Eğitim ve Bilim*, 38(169), 175-191.
- YÖK. (1981). 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu. *Resmi Gazete*. <http://www.yok.gov.tr/content/view/435> (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2011)
- YÖK. (1983). 23 Mart 1983 tarih ve 2809 Sayılı Yüksek Öğretim Kurumlarının Yeniden Teşkilatlanması Hakkında Kanun. *Yükseköğretim Kurumları Teşkilat Kanunu*. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/18003_2809.html (Erişim Tarihi: 10 Kasım 2011)
- YÖK. (2007). *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982- 2007)*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu.

EXTENDED ABSTRACT

Purpose: The purpose of this study is to compare some aspects of primary teacher education system in The Netherlands, Romania and Turkey, and find the similarities and differences in primary teacher training institutions of these countries: admission criteria, the process of education, school experience and teaching practice, taken lecture throughout all program, graduation requirements and criteria for become a teacher. This study is aimed to reveal teacher training system’s proficiency and deficiency in Turkey.

Results: In Turkey, for admission to institutions of higher education, first of all the minimum criterion is to hold a high school diploma. The next step, the graduates have to take a central selection examination to accepted primary teacher training program. In Romania, for the admission procedure to primary teacher training programs, the minimum criterion is to hold a Baccalaureate degree (high school graduation degree) (*Diplomă De Bacalaureat*). The graduates, who didn’t graduated from pedagogical high school, have to take an eliminatory interview aims to assess the communication skills and the motivation for the teaching profession. The graduates of pedagogical high school do not have to pass the interview, being assumed that they have the necessary skills already assessed. The next step of selection is done on different criteria established by each institution. In The Netherlands different from Turkey and Romania, for the admission procedure to primary teacher training programs, the only criterion is to hold a pre-university education (VWO), senior general secondary education (HAVO) or secondary vocational education (MBO) certificate and not to be over age of 21. For the admission procedure to primary teacher training programs, high school diploma is a sufficient condition. Graduates don’t have to take any examination. Primary teacher education is trained at bachelor level in universities. The duration of study is four years in The Netherland and Turkey; three years in Romania. Primary teacher education is organized in Universities of Applied Sciences (hogescholen)-Departments for teacher training for primary education PABO (*Lerarenopleiding Basisonderwijs*) in The Netherlands; in Faculties of Education Sciences – Departments

for Primary and Pre-primary Pedagogy in Romania; Primary Teacher Training Departments of The Faculty of Education in Turkey. Concurrent model is used for primary teacher training in Romania and Turkey. Both concurrent and consecutive model are used for primary teacher training in The Netherlands. Primary teacher training program covers 240 ECTS credits over 4 years in Turkey and The Netherlands and 180 ECTS credits over 3 years in Romania. In all three countries, the curriculum consists of four main parts: content knowledge, content teaching, professional teaching knowledge, teaching practice. The curriculum of all three countries comprises compulsory and optional subjects. The curriculum of all three countries include: official language, a foreign language, mathematics, history, geography, music, physical education. In The Netherlands, candidates’ assessment is organized different examinations by the instructor of the lecture in different ways in universities. Unless candidates pass the courses and teaching practice successfully, they cannot teach primary school. In Romania, candidates’ assessment in primary teacher training program is accomplished through periodic examinations organized for each subject in the curriculum. Assessments are performed in the form of oral questioning and written papers. If candidates don’t succeed any examination, they have a right to take examination one month before the start of the next academic year. Only candidates, who managed all examinations, can continue next year. In Turkey, candidates’ assessment in primary teacher training program is depend on universities’ regulations for examination and lecture. In general, each semester for every lecture is done one term examination, one final examination and one resit examination. In The Netherlands and Romania, teaching practice is involved in the curriculum as from the first year. In Romania, candidates go to teaching practice to primary schools the first year’s second semester and the last year during the two semesters. In Turkey, candidates go to teaching practice as from sixth semester one day a week and have to participate in the teaching practice as a part of “School Experience” and “Teaching Practice I and II” lecture during the three semesters. After primary teacher training program in The Netherlands and Romania, baccalaureate is a sufficient condition to teach primary school. It is not obligated to take any national or regional examination. In Turkey at the first step, the candidate teachers receive baccalaureate and then they are employed based on their performance at the central exam (KPSS) (*Kamu Personeli Seçme Sınavı*) and they have to obtain high score from KPSS.

Discussion: In the Netherlands, candidates have one trial year to determine whether have the characteristic of personality required teaching profession. At the end of the first year, candidates have to take examination to determine whether the levels of mathematics and language skills are sufficient. If candidates don’t succeed this examination before the end of the first year, they must leave the primary teacher training program. Thus, candidates ensure whether they are ready to become a primary teacher. It is thought that this situation is put out of sight the possibility of chance to become a primary teacher. In Turkey, students are evaluated on their performance according to their responses on multiple-choice exam to become a teacher. According

to this condition, this application is not sufficient for selection of students to become primary teacher. It is thought that students, who will accept primary teacher training program, need to have the characteristics of personality required for teaching profession. Center selection examination is enable to become a teacher accidentally for students don't have the characteristics of personality required for teaching profession. For this reason, it is thought that comparing with other countries, teacher training program in Turkey remain behind other countries. All three countries, teaching practice and profession teaching knowledge are considered an important phase of teacher training. Compared to the vocational courses, candidates are instructed Introduction to Educational Sciences, Educational Psychology, Teaching Methods, Instructional Technologies and Material Design, Assessment and Evaluation, Classroom Management, Counseling Course, Turkish Educational System and School Management in Turkey; Educational Science, Assessment and Evaluation, Classroom Management, Psychology of Learning, Education of Multicultural Classroom, Using of Information and Communication Technologies for Education in the Netherlands; Fundamentals of Educational Science, Fundamentals of Psychology, Fundamentals of Special Education, Development Psychology, Educational Psychology, Psychology of Personality, Program Development, Teaching Methods, Classroom Management, Education of Multicultural Classroom (Intercultural Education) in Romania. Turkey is compared with The Netherlands and Romania; it is hard to say that teaching practice period is used efficiently in Turkey. The large part of teaching practice is coincided the process of preparing for KPSS in Turkey. It is thought that this condition is prevent to put in this teaching practice period efficiently for candidates.

Conclusion: Even though these countries have some similarities about teacher education system, in each country's teacher education system take form their own culture, social, political, economic conditions. So ever these countries affect each other, there are some differences in their teacher education system. Institute admission criteria, the process of education, school experience and teaching practice, taken lecture throughout all program, graduation requirements and criteria for become a teacher are different from country to country. Some suggestions about primary teacher education system in Turkey have been offered based on the results of the study.

Keywords: Comparative Education, Teacher Education, The System of Primary Teacher Training, The Netherlands, Romania, Turkey